

SKOLA
2030

Pašvadīta mācīšanās Domāšana par domāšanu

Edmunds Vanags, projekta «Kompetenču pieeja mācību saturā» vecākais eksperts

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

“Skološana bez domāšanas ir kaut kas pilnīgi pretējs tam, kam būtu jābūt izglītībai” (Lipman, 1980).

“Bērni iet uz skolu un to kaut kā pabeidz, bet šķiet, ka tie neiemācās kārtīgi lietot savus prātus” (Gardner, 1983).

Kāpēc mācīt domāt?

- Turpmākai ekonomiskajai izaugsmei ir nepieciešama izglītība augstāka līmeņa prasmēm, tādām kā problēmu risināšana, radoša domāšana un pašvadīta mācīšanās (World Bank, 2011).
- Sociālo zinātņu pētījumi daudzu gadu garumā liecina, ka pastāv cieša saikne starp domāšanas spēju līmeni sabiedrībā un ekonomiskās izaugsmes līmeni (Rindermann and Thompson, 2011; Hanushek and Woessmann, 2008).
- Pētījumi par mācīšanos psiholoģijā un izglītības zinātnēs sniedz pietiekoši daudz empīrisku datu, kas liecina, ka visu vecumu skolēniem ir grūtības iemācīties sarežģītas tēmas, īpaši matemātikā un zinātnē (Azevedo, Alevin, 2013).

Kas ir pašvadīta mācīšanās?

- Pašvadīta mācīšanās ir kompetence un vēlme pielāgoties jauniem uzdevumiem un izaicinājumiem (Hautamäki et al., 2002).
 - Spējas elastīgi un ar labas gribas palīdzību vadīt savu mācīšanos, izmantojot dažādas domāšanas un motivācijas stratēģijas, ir visa pamatā (Hautamäki et al., 2002).
- ✓ kritiskās domāšanas prasmes
 - ✓ augstāka līmeņa domāšanas prasmes
 - ✓ dzīves mācīšanās prasmes
 - ✓ metakognitīvās prasmes
 - ✓ vadības funkcijas
 - ✓ problēmu risināšanas prasmes
 - ✓ domāšana par domāšanu
 - ✓ mācīšanās mācīties

(Hirsch, 1996)

PAŠVADĪTA MĀCĪŠANĀS

DOMĀŠANAS
VADĪŠANA
Stratēģijas

SAVAS
DOMĀŠANAS
UZRAUDZĪŠANA

PĀRLIECĪBU
MAINĪŠANA

DOMĀŠANAS
MAINĪŠANA

PIEREDZE

DOMĀŠANA
*Veidi, iemācīšanās
stratēģijas*

MĀCĪBU MĒRĶI
PĀRLIECĪBAS

MĀCĪŠANĀS
REZULTĀTI

SEVIS VADĪŠANA

- *Es sev jautāju, kā man veicas, kad mācos kaut ko jaunu.*
- *Es sev vaicāju, cik labi sasniedzu mērķus, ko esmu nospraudis.*

PĀRLIECĪBAS

- *Es vislabāk atceros izlasītu tekstu.*
- *Vislabāk iemācos, ja esmu labā noskaņojumā.*
- *Man viegli ir mācīties, ja tēma ir interesanta.*

STRATĒGIJAS

- *Es tagad apkopošu prātā visu, ko par šo tēmu zinu.*
- *Es lasīšu instrukciju uzmanīgi un, ja nesapratīšu, pārlasīšu vēlreiz.*
- *Es sadalīšu darāmo darbu vairākos soļos.*
- *Es nospraudīšu konkrētu mērķi, pirms sākšu pildīt uzdevumu.*

- Domāšanas stratēģijas
- Meta-domāšanas stratēģijas
- Motivācijas stratēģijas

Pētījumu dati

MĀCĪBU VEIDS	EFEKTA LIELUMS
Metadomāšanas un motivāciju stratēģijas	0.97
Metadomāšanas un domāšanas stratēģijas	0.81
Plānošanas un sevis uzraudzīšanas stratēģijas	1.50
Plānošanas un novērtēšanas stratēģijas	1.46
Mācības par metadomāšanas stratēģiju ieguvumiem	0.95
Domāšanas stratēģijas informācijas papildināšanai	1.19
Domāšanas stratēģijas sava darba organizēšanai, problēmu risināšanai	0.94
Domāšanas stratēģijas problēmu risināšanai	0.72

Dignath et al. (2008). 48 pētīju metaanalīze – 1.-6. klases skolēnu izlasēs.

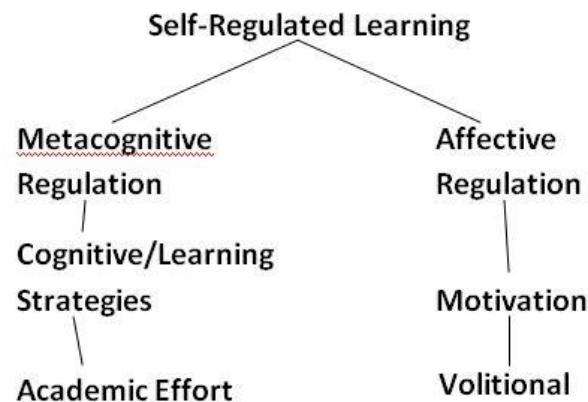
Pašvadīta mācīšanās

- Pašvadīta mācīšanās ir process, kurā skolēns ir spējīgs darbināt un lietot **domāšanas, emocionālo stāvokļu un uzvedības** regulēšanas rīkus, lai sistemātiski orientētu sevi uz personisko mācību mērķu sasniegšanu (Zimmerman & Schunk, 2011, p. 1).

(Adapted from Lovett, 2008)

The 21st C Learner is . . .

Pašvadīta mācīšanās

- Metanalītisko pētījumu pārskatā secināts, ka labas pašvadītas mācīšanās spējas, kas tiek regulāri izmantotas mācību procesā, izskaidro vismaz 40% mācību sasniegumu variāciju (Veenman et al., 2014).
- Plašs pētījumu loks norāda, ka tieši mācoties kognitīvās un metakognitīvās stratēģijas, skolēni sasniedz augstākus mācību rezultātus (Allington, 2011; Anderman & Anderman, 2009; Cawelti, 2004; Good & Brophy, 2008; Hartman, 2010; Hattie, 2009; Marzano, 2007; Marzano & Pickering, 2011).

Pašvadīta mācīšanās

- "Iemācoties kā dažādos veidos risināt problēmas un vadīt savu domāšanu, skolēni spēj labāk koncentrēties, tie kļūst mierīgāki, radošāki un spēj labāk sadarboties, meklējot risinājumus sarežģītākos uzdevumos. "
- "Pašvadītas mācīšanās stratēģijas palīdz skolēniem labāk vadīt savu uzvedību un pētījumos novērots, ka uzlabojas klases klimats. Skolēni viens otram palīdz, tie sāk izturēties ar cieņu un interesi pret mācīšanos. "
" (Germuth et al., 2012).
- "Tie kļūst par neatkarīgiem un patstāvīgiem domātājiem. "

Paldies!

www.skola2030.lv

info@skola2030.lv

#skola2030

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

SKOLA
2030